

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5CdoR/18/2024
Identifikačné číslo spisu:	1224202111
Dátum vydania rozhodnutia:	23.01.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1224202111.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloleté dieťa: L. C., narodená XX. XX. XXXX, t. č. plnoletá, O., M. XX, prechodne bytom T. O. V., B. XX, dieťa matky: Ing. Q. C., narodená XX. XX. XXXX, O., M. XX, prechodne bytom T. O. V., B. XX, a otca: O. C., narodený XX. XX. XXXX, Z. C. XXX, zastúpený splnomocnencom: JUDr. Andrea Chorvátová, advokátka, Kozárovce 632, o zvýšenie výživného, rozhodujúc o návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia, vedenom na Mestskom súde Bratislava II sp. zn. B3-38P/68/2020, o dovolaní otca dieťaťa proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 30. júla 2024 sp. zn. 13CoPno/6/2024, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Odôvodnenie

1 Mestský súd v Bratislave II (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením zo dňa 2. júla 2024 č. k. B3-38P/68/2020-632 vylúčil návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia, doručený súdu 18. júna 2024, na samostatné konanie.

2. Krajský súd v Trnave rozhodujúc o návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia podaného počas odvolacieho konania (ďalej tiež „krajský súd“) uznesením z 30. júla 2024 sp. zn. 13CoPno/6/2024 rozhodol tak, že návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

2.1. V odôvodnení uviedol, že na Mestskom súde Bratislava II prebieha konanie o zvýšení vyživovacej povinnosti otca na toho času už plnoletú L. C., narodenú XX. XX. XXXX. Mestský súd Bratislava II rozhodol vo veci samej rozsudkom č. k. B3 - 38P/68/2020-574 zo dňa 17. 05. 2024 (ďalej len „Rozsudok“). Voči predmetnému rozsudku podala odvolanie toho času už plnoletá L. C. a otec. V rámci odvolania otec s poukazom na § 362 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“) navrhol nariadiť neodkladné opatrenie na odloženie vykonateľnosti Rozsudku vo výroku, ktorým súd prvej inštancie určil povinnosť otcovi uhrádzať ročné výživné na plnoletú dcéru za obdobie od 27. 03. 2020 do 30. 09. 2023 v sume 4.216,15 eur v splátkach po 100 eur mesačne k rukám plnoletej dcéry spolu s bežným výživným počnúc mesiacom jún 2024 s tým, že omeškanie s plnením jednej splátky má za následok splatnosť celého plnenia, a to až do právoplatnosti rozhodnutia o ročnom výživnom. Svoj návrh odôvodnil svojimi finančnými možnosťami, t. j. príjmom vo výške 750 eur

mesačne, vekom 71 rokov a nepriaznivým zdravotným stavom. Platením zročného výživného v splátkach sa dostáva do existenčnej krízy, pričom výživa plnoletej dcéry by nariadením neodkladného opatrenia nebola ohrozená.

2.2. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil poukazom na ustanovenia § 362, § 2 ods. 1 článku 2 ods. 1 a 2, § 44 CMP, § 324 ods. 1, § 325 ods. 1, § 329 ods. 1 a 2 zákona číslo 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a vecne tým, že nezistil splnenie podmienok pre nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým by odložil vykonateľnosť odvolaním napadnutého druhého výroku rozsudku súdu prvej inštancie. Nová právna úprava v CSP zaviedla v § 232 legálnu definíciu vykonateľnosti súdneho rozhodnutia, pričom za vykonateľnosť považuje vlastnosť súdneho rozhodnutia ukladajúceho povinnosť plniť, ktorá spočíva v možnosti jeho priamej a bezprostrednej vynútiteľnosti zákonnými prostriedkami. Ak súd uložil v rozsudku povinnosť plniť, rozsudok je v zásade vykonateľný márnym uplynutím lehoty na plnenie, ak nie je ustanovené inak. Lehota na plnenie je tri dni a plynie od právoplatnosti rozsudku. Súd môže v odôvodnených prípadoch určiť dlhšiu lehotu. Výnimkou je rozhodnutie o predbežnej vykonateľnosti rozsudku podľa § 233 CSP, iný časový okamih vykonateľnosti však môže stanoviť nielen súd, ale môže byť upravený aj zákonom. O takýto prípad ide v § 44 CMP, kde je zákonom ustanovené, že rozsudky o výživnom sú vykonateľné doručením. Táto úprava tzv. predbežnej vykonateľnosti rozsudkov bola zavedená s prihliadnutím na funkcie vyživovacej povinnosti smerujúce k zabezpečeniu uspokojenia materiálnych potrieb v rodinnoprávnych vzťahoch. V prípade odsudzujúcich rozsudkov na plnenie výživného ide pritom o predbežnú vykonateľnosť priamo zo zákona, v dôsledku čoho je rozsudok v týchto prípadoch predbežne vykonateľný, i keď to prípadne súd v rozsudku nevysloví. Inštitút odkladu vykonateľnosti má ochrániť povinného pred neodvratnými dôsledkami núteného výkonu rozhodnutia, ktoré je síce vykonateľné, ale jeho následky ešte možno zvrátiť uplatnením mimoriadnych opravných prostriedkov, či osobitne na to určených procesných prostriedkov ako napr. žalobou v správnom súdnictve. CSP umožňuje odklad vykonateľnosti rozhodnutia za splnenia zákonom stanovených podmienok (pozri § 412 ods. 1, § 444 ods. 1). Keďže v predmetnej veci sa nejedná ani o jeden z uvedených prípadov, pretože ide o návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým navrhovateľ žiada odklad vykonateľnosti rozsudku v časti odsudzujúcej na plnenie zročného výživného podaný v priebehu odvolacieho konania, tunajší súd dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky, ktoré by umožňovali odklad vykonateľnosti rozsudku v časti výroku o zročnom výživnom. Rozhodnutie súdu, ktorým bola naposledy upravená vyživovacia povinnosť otca je predmetom preskúmania odvolacím súdom, na základe podaných odvolaní účastníkov. Výhovenie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia by protirečilo tomu, čo je v CMP jasné a nepochybné, a teda, že rozsudky o výživnom sú vykonateľné doručením. Nie je právne možné túto vlastnosť súdneho rozhodnutia „zvrátiť“ neodkladným opatrením, ktorého účelom je potreba bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená. S poukazom na vyššie uvedené, odvolací súd zamietol návrh otca na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým navrhol odložiť vykonateľnosť Rozsudku v časti o splatnosti zročného výživného.

2.3. O trovách konania odvolací súd nerozhodol, keďže toto patrí až konečnému rozhodnutiu (§ 262 ods. 1 CSP v spojení s § 396 ods. 1 CSP).

3. Proti uzneseniu podal otec dieťaťa dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. Podané dovolanie odôvodnil tým, že v prebiehajúcom konaní nebol vzatý do úvahy vek otca, ktorý má 71 rokov, a jeho zdravotný stav. Mal za to, že má byť snahou dcéry minimálne preukazovať snahu o zamestnanie, resp. o žiadanie nároku na invalidný dôchodok. Uvedené v konaní preukázané nebolo, dcéra v čase rozhodovania o výživnom v máji 2024 neprejavovala žiadnu snahu o zamestnanie, ani o možnosť žiadať o priznanie nároku na invalidný dôchodok. Rozhodnutie súdu o povinnosti hradiť zročné výživné, bez toho, aby návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia vyhovel, bez prihliadnutia na protinávrh otca, ktorým 6. 8. 2023 žiadal o zrušenie vyživovacej povinnosti, ako aj bez prihliadnutia na skutočnosť, že od 28. 3. 2020 mohla dcéra žiadať o priznanie nároku na invalidný dôchodok a sama tak neučinila, považoval za dovolací dôvod v zmysle ust. § 420 písm. f) CSP. S poukazom na rozhodnutie o povinnosť uhradiť zročné výživné, v termíne od júna 2024, považoval napadnuté rozhodnutie za rozhodnutie, ktoré vážnym spôsobom zasahuje do práva otca vlastniť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy SR). Toto rozhodnutie, vážne existenčne ohrozuje otca, ktorého jediný príjem predstavuje starobný a

výsluhový dôchodok v sume spolu 750 eur mesačne. Neodkladným opatrením sa otec dieťaťa pokúsil odvrátiť existenčnú krízu otca napriek tomu, že je mu ustanovenie § 44 CMP známe. Ak majú byť rozsudky o výživnom vykonateľné doručením, je potrebné posúdiť právnu otázku doteraz neriešenú, či sa má jednať aj o rozsudky, pojednávajúce o zročnom výživnom tak, ako tomu bolo v danom prípade. Rozsudky o zročnom výživnom predsa nezasahujú do existenčnej sféry dieťaťa a rodiča, ktorí sú príjmateľmi výživného. Do existenčnej sféry zasahuje len bežné výživné, ktoré je nevyhnutné na zabezpečenie základných životných potrieb dieťaťa. Mal za to, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej praxi ešte neriešil otázku, či rozsudky o zročnom výživnom majú byť tiež vykonateľné doručením. A to napriek tomu, že nariadením neodkladného opatrenia vo veci zročného výživného nemôže dôjsť do zásahu do majetkového práva oprávneného rodiča, resp. oprávneného maloletého, alebo plnoletého dieťaťa. Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“), každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch. Podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94). Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy (podobne aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu, zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy) normujúcich rámec, v ktorom je možné domáhať sa jeho rešpektovania (m. m. I. ÚS 22/03). Ústavný súd podľa konštantnej judikatúry (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) tiež vyslovil, že „Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu.

3.2. Vzhľadom na uvedené navrhol dovolaciemu súdu, aby rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania - otec, zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania; dospel k záveru, že dovolanie otca je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

5. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

6. Otec prípustnosť podaného dovolania výslovne vyvodzoval z ust. § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Najvyšší súd už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/236/2016 (publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 19/2017) uviedol, že základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 420 CSP, dovolací súd skúma prednostne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté

rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

8. Z judikatúry najvyššieho súdu (R 21/2018 a R 76/2018) vyplýva, že rozhodnutie o neodkladnom opatrení, ktoré spĺňa kritérium prípustnosti dovolania „vo veci samej“, a/alebo ktorým sa „konanie končí“ v zmysle § 420 CSP, je také, ktoré konzumuje vec samu. Ide o prípady, kedy rozhodnutie o neodkladnom opatrení je iniciované a vydané ešte pred konaním vo veci samej, a zároveň na ktoré už nebude nadväzovať konanie vo veci samej. Povedané inými slovami, rozhodnutiami, ktoré konzumujú vec samu, sú také, u ktorých sa nepredpokladá, že budú po ich vydaní dotknuté meritórnym rozhodnutím vydaným v súvisiacej veci.

9. V posudzovanom prípade na návrh otca podaný v odvolacom konaní odvolací súd zamietol neodkladné opatrenie, ktorým sa domáhal odkladu vykonateľnosti Rozsudku vo výroku, ktorým súd prvej inštancie určil povinnosť otcovi uhrádzať zročné výživné na plnoletú dcéru za obdobie od 27. 03. 2020 do 30. 09. 2023 v sume 4.216,15 eur v splátkach po 100 eur mesačne k rukám plnoletej dcéry spolu s bežným výživným počnúc mesiacom jún 2024 s tým, že omeškanie s plnením jednej splátky má za následok splatnosť celého plnenia, a to až do právoplatnosti rozhodnutia o zročnom výživnom.

10. Dovolací súd skúmal, či napadnuté uznesenie odvolacieho súdu je rozhodnutím vo veci samej, prípadne rozhodnutím, ktorým sa konanie končí. Dospel k záveru, že pokiaľ ide o rozhodnutie o návrhu otca na nariadenie neodkladného opatrenia, prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je daná, nakoľko sa jedná o rozhodnutie, ktoré je súčasťou veci samej.

11. Dovoláním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo v štádiu odvolacieho konania zamietnutý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, nemá teda povahu rozhodnutia vo veci samej a nie je ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí. Dovolací súd sa preto nemal možnosť zaoberať posudzovaním kvality odôvodnenia uznesenia odvolacieho súdu.

12. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie otca v tejto časti odmietol ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP.

13. Otec dieťaťa, vyvodzujúc prípustnosť podaného dovolania aj z ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

14. V danom prípade malo byť predmetom dovolacieho prieskumu rozhodnutie, ktorým odvolací súd zamietol návrh na nariadenie neodkladného opatrenia. Vzhľadom k tomu, že rozhodnutie odvolacieho súdu napadnuté dovoláním je rozhodnutím, ktorým odvolací súd rozhodol tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia [§ 357 písm. d) CSP] zamietol, nie však potvrdil prípadne rozhodnutie súdu inštancie zmenil, nie je dovolanie proti tomuto rozhodnutiu procesne prípustné.

15. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 CSP a § 52 CMP.

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.